

DO ŠPILJA I JAMA PUTEVIMA OKO KRBAVSKOG POLJA

Goran Rnjak
Speleološki odsjek Sv-Mihovil - Šibenik

Dina Kovač
Speleološki odsjek PDS Velebit - Zagreb

Za ovu priču odabrali smo nekoliko speleoloških objekata u Ličko-senjskoj županiji, u okolici Krbavskog polja, a u nekoliko navrata tijekom 2011. i 2012. godine obišli smo područje od Bunića i Šalamunića na sjeveru, preko Svrackovog Sela, Mekinjara i Podlapače, do Čojluka i Srednje Gore na jugu

Pregledavajući literaturu u kojoj se pisalo o speleološkim istraživanjima na ovom području, došli smo do saznanja da su do tada uglavnom istraživane špilje koje se nalaze uz samo polje, na njegovim rubovima, dok se o široj okolici malo toga znalo. Najzanimljiviji članak o istraživanjima s ovog područja objavljen je u časopisu *Speleolog* god.56 pod nazivom *Špilje u hidrogeološkom sustavu Krbavica – Krbavsko polje* (Malinar i Čepelak 2008). U navedenom članku opisana su istraživanja Zelene i Ševerove (Hrnjakove) špilje na sjeveru, kod sela Bunić. Izuzev njih, istražene su i Mamulina, Vodena (Mokra) i Suva špilja uz državnu cestu D1 kod

sela Pećane na sjeveroistočnom rubu Krbavskog polja. Daljnjim pregledom dostupnih podataka i topografskih karata (TK 1 : 25 000) uvidjeli smo da postoje oznake špilja i jama i na višim nadmorskim visinama u široj okolici. U razgovoru s ostalim speleolozima koji su istraživali na ovom području, doznali smo da speleološka društva koja bi trebala posjedovati podatke za pojedine objekte iste nemaju. Ubrzo smo krenuli u pretraživanje terena. Kako to obično biva, u potrazi za pojedinim špiljama i jamama pojavljivale su se neke nove, dok onih koje smo prvotno tražili nije bilo. Da ne duljimo, krenimo s pričom...

GOLUBNJAČA, ČOJLUK

U selu Čojluk, nekoliko kilometara jugozapadno od Udbine, ljudi su nam pokazali ulaz u jamu Golubinjača. Ispričali su nam priču o žandarima koji su iz Srednje Gore, preko brda Stražbenica, u Udbinu vodili jednog čovjeka u zatvor te prolazili pored ulaza u jamu. Ovaj ih je uspio prevariti, gurnuti u jamu i pobjeći. Spašavanje žandara provedeno je drugi dan pri čemu je jedan spašen, a drugi je zapeo na kamenu u pola jame i tamo ostao. Prilikom našeg istraživanja u jami nismo pronašli ljudske kosti, ali je na polovini vertikale u jami uistinu

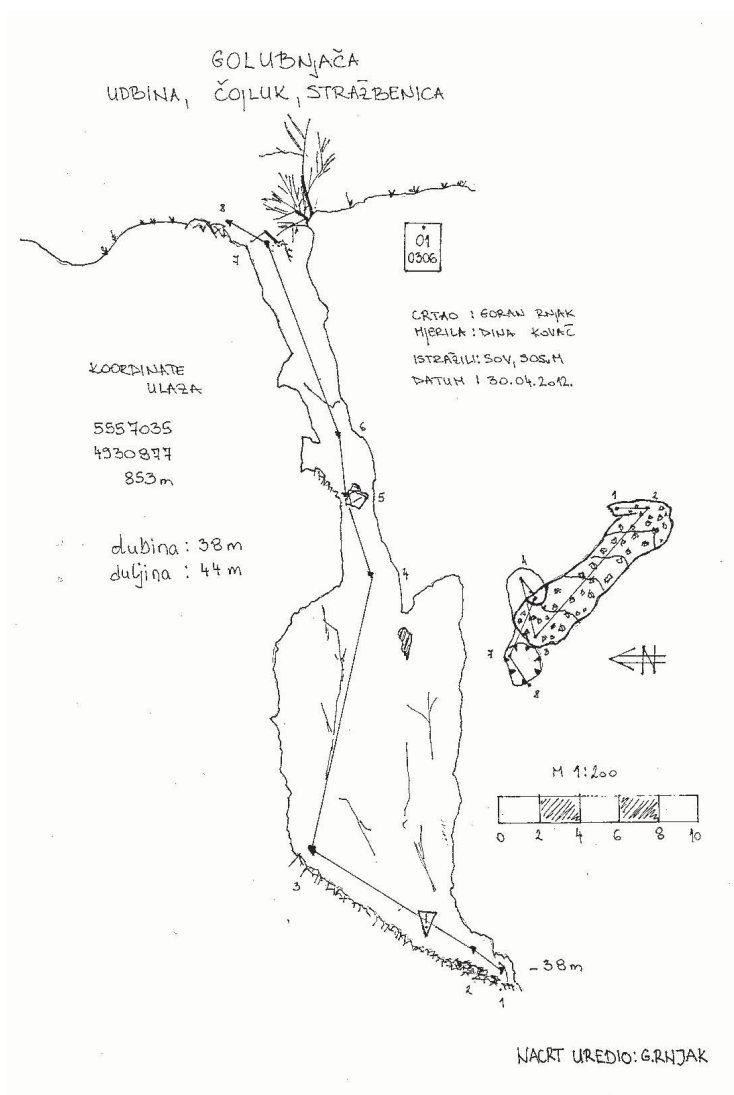
Sredogorje Foto: Dina Kovač

Brdo Kosa i Udbina Foto: Dina Kovač

uglavljn jedan kamni blok koji stoji na „babinom zubu“. Jama je jednostavnog tipa ili kako bi speleolozi rekli „čarapa“, dubine 38 m i duljine 44 m. Dno jame prekriveno je kršjem iz kojega viri nekoliko granata ubačenih nakon II. svjetskog rata. Perspektiva za daljnje istraživanje ne postoji. Na ulaz je postavljena pločica s oznakom 01-0306.

U Čojluku smo se raspitali i za postojanje špilje Zvonarice te su nas uputili na susjedno selo Rebič. Ni u ovome mjestu nitko nam je nije znao pokazati, a naša potraga u dva navrata nije urodila plodom. U svojoj potrazi zastali smo i u selu Donji Mekinjar gdje smo uz pomoć topografske karte došli na ulaz još jednog objekta.

Ulaz u Golubnjaču, Čojluk Foto: Dina Kovač

ŠPILJA PEĆINA, DONJI MEKINJAR

Špilja se nalazi neposredno uz kuće u selu i označena je na topografskim kartama. Povremeni je izvor, a u vrijeme našeg dolaska nije bilo vode. Riječ je o jednostavnome speleološkom objektu duljine 21 m, s minimalnom mogućnošću daljnjeg napredovanja uz proširivanje suženja. Širina kanala u špilji je 1 - 2 m, a visina oko 0,7 m. Jedina je izgledna perspektiva par metara prije kraja špilje, u podu kanala između kamenih blokova. Na ulaz je postavljena pločica s oznakom 03-0264.

ARNAUTOVA GOLUBNJAČA, GORNJI MEKINJAR

Raspitivanjem u Gornjem Mekinjaru doznali smo za postojanje ove jame na brdu Trkuljin vršak te je uz pomoć starca iz sela i pronašli. Približno 100 m od jame prolazi loš put koji iz sela vodi u brdo, a služi za izvlačenje drva. Jama ima dva ulaza koji se nakon 10-ak m spajaju u istu vertikalnu. Na 20 m dubine nalazi se polica na kojoj se može iskopčati s užeta i ući u zasigani kanal duljine 10-ak metara te u vertikalnu dubine 7 m. Nakon police

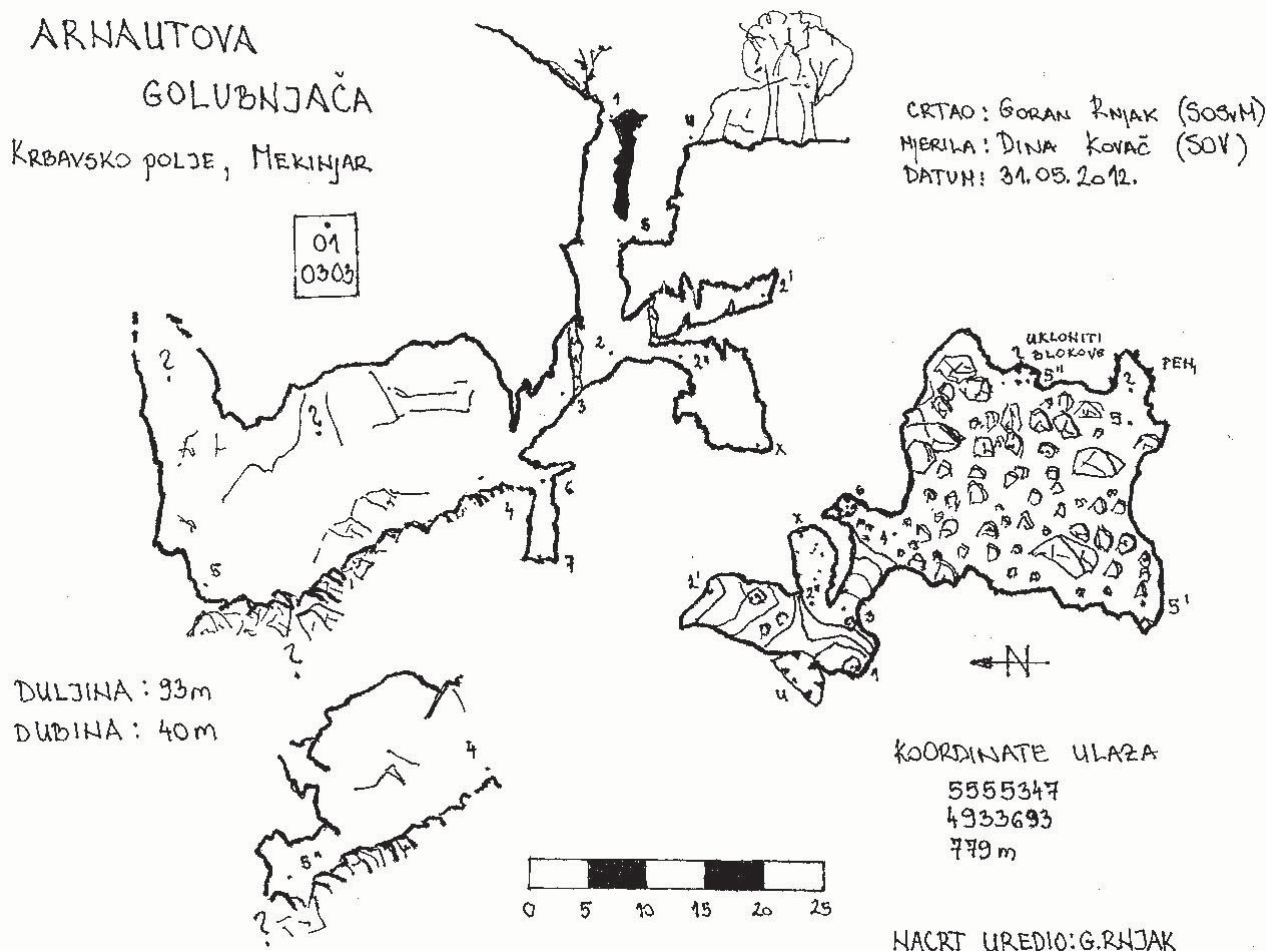

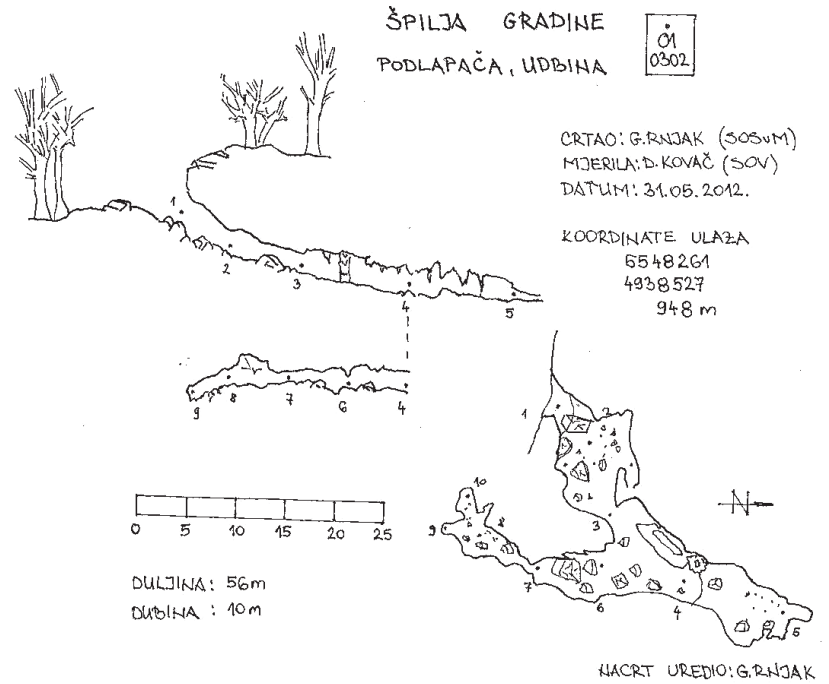
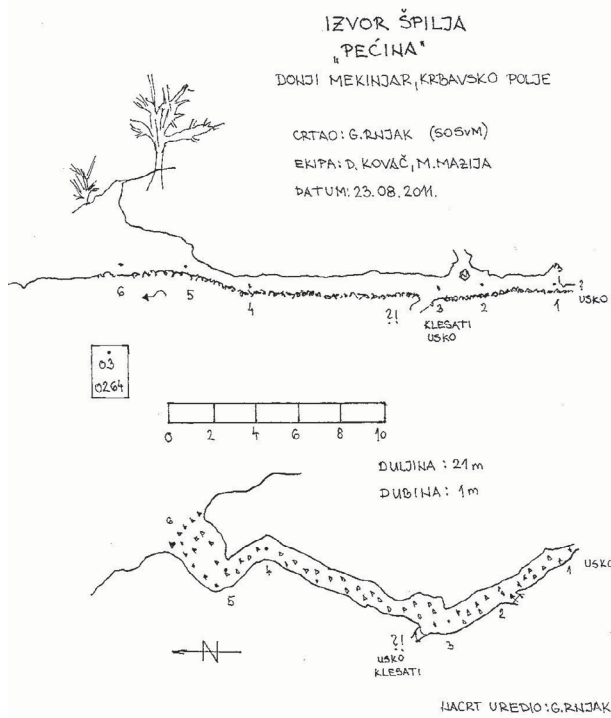
Detalj iz Arnautove golubnjače Foto: Dina Kovač

slijedi kosina koja prelazi u dvoranu dimenzija 25 x 30 m. Dvorana je prekrivena velikim kamenim blokovima, jako je hladna i ima dosta vode koja se procjeđuje kroz pukotine. Prolaz dalje u dubinu trebalo bi tražiti među kamenim blokovima na dnu gdje se osjeća i blago strujanje zraka. Dubina jame iznosi 40 m, a ukupna je istražena duljina 93 m, što je ovu jamu učinilo najinteresantnijim novoistraženim objektom na ovome području.

Oznaka postavljena na ulazu je 01-0303.

Naš vodič rekao je i da zna za jamu Divjakovu golubnjaču na južnoj strani brda Vrh, ali da nas ne može voditi do nje zbog svojih godina. Mi smo je pokušali pronaći, ali nismo imali uspjeha. U međuvremenu krenuli smo u potragu za sljedećom špiljom u koju su nas uputili stanovnici sela Podlapača.

ŠPILJA GRADINE, PODLAPAČA

Na području brda Orlovica, ispod vrha Gradine, u visokoj bukovoj šumi potražili smo istoimenu špilju te je nakon jednosatne potrage i pronašli. Do nje se dolazi makadamskim putem koji je izradila šumarija, a odvaja se od glavnoga makadamskog puta koji spaja Podlapaču i Lički Osik. Na kraju makadama spušta se približno

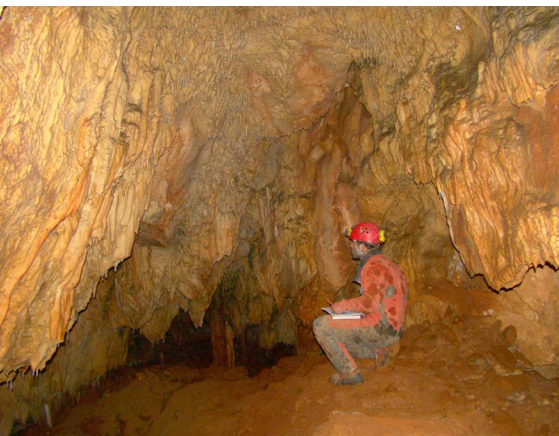
150 m u šumu do koordinata. Ulaz u špilju je dimenzija 1 x 3 m, a sama špilja duljine je 56 m, dubine 10 m i s prosječnom visinom kanala 2 - 3 m. Špilja ima dva kraka, a oba završavaju bez mogućnosti daljnjeg napredovanja. Unutar nje nalazi se par manjih nakapnica s vodom, a strop i podovi špilje prekriveni su žitkim blatom. Ova je pojava zanimljiva, pogotovo ako uzmemo u obzir da se špilja nalazi visoko na brdu gdje nema vodenih tokova. Na ulaz u špilju postavljena je pločica s oznakom 01-0302.

jedna bila puna smeća, nismo ni pomišljali o ulasku u nju, dok smo drugu, na predjelu Jelovače, istražili.

JAMA NA POLJICU, JAGODNJA, PREDIO JELOVAČA

Riječ je o jednostavnome speleološkom objektu, dubine tek 8 m, bez perspektive za daljnje napredovanje. Gotovo cijela jama osvijetljena je dnevnim svjetlom. Označili smo je pločicom 03-0443.

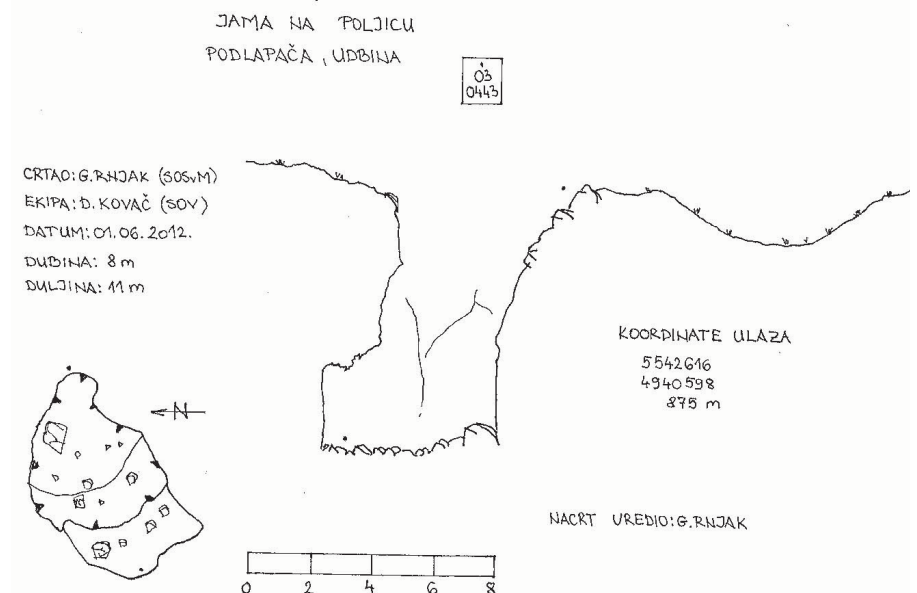
Obilazeći taj kraj, došli smo u selo Srednja Gora i zaseok Baste te od lokalnog stanovništva doznali za postojanje špilje Gluva pećina, jame Zvečaljka i jame Pavuša te ponora Pećina u polju.

Detalj iz špilje Gradine Foto: Dina Kovač

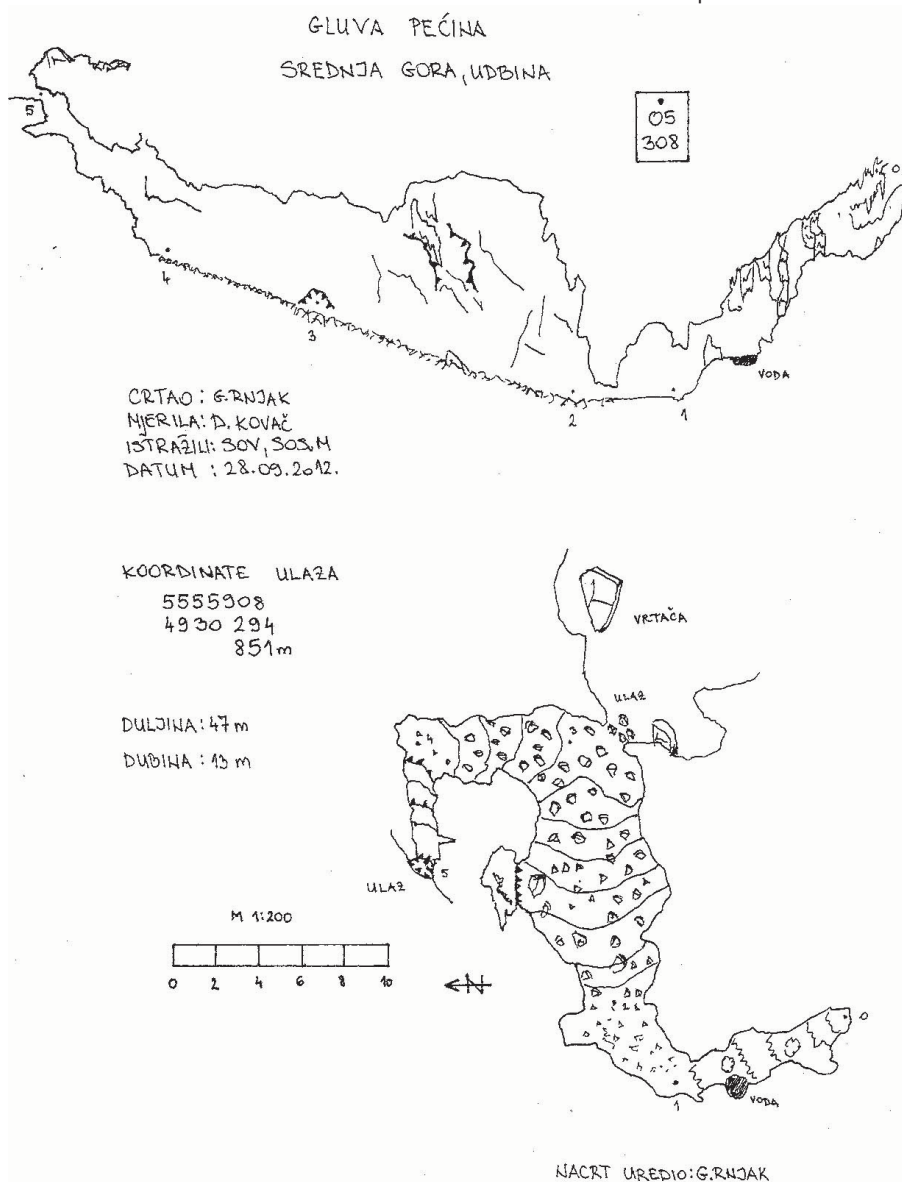

Jama na Poljicu Foto: Goran Rnjak

Gluva pećina Foto: Dina Kovač

GLUVA PEĆINA, SREDNJA GORA

U potragu za Gluvom pećinom s nama kreće jedan od posljednjih (a ujedno i najstarijih) stanovnika sela. Špilju tražimo dugo, a u međuvremenu slušamo priču o hajduku koji se krio u njoj: „U njoj se krio Mile Basta, 'ajduk što j' čojeka ubijo nožicama. Krio se on o'đe tri godine dok ga nijesu uvatili žandari. Žena mu amo nosila jesti." Gluva pećina je špilja s dva ulaza. Jedan je ulaz jamski, dok je drugi, niži i uži, špiljski. Sastoji se od jedne velike dvorane te zasiganoga kanala koji ide u plus. Ukupna duljina špilje iznosi 47 m, dok je dubina od višeg ulaza do dna 13 m. Perspektive za daljnje napredovanje nema, a umjesto hajduka, špilju sada nastanjuje nekoliko šišmiša. Na ulaz u špilju postavljena je pločica s oznakom 05-308. Gluva pećina nalazi se na brdu Stražbenica, uz stazu koja spaja Srednju Goru i Čojluk.

Nekih 150 m od Gluve pećine prema padinama Vučje glavice nalazi se jama Pavuša (Pavčuša) na koju je naš vodič u mlađim danima dolazio loviti golubove, međutim nakon dulje potrage bez uspjeha, odustali smo od daljnjeg traženja. Prema njegovoj priči ulaz je velik oko 10 m, a nalazi se u rubnom dijelu jedne od vrtača. Na putu od sela do špilje spomenuo nam je i jamu Zvečaljku koja se nalazi na Ravnoj kosi, na području gdje je vojska nekada dolazila vježbati gađanje. Rekao je da je ta jama duboka, ali i da nije točno siguran gdje se nalazi pa ju nismo ni tražili. Radije smo pri povratku stali uz ponor Pećina koji je označen i na topografskoj karti. Na ulaz u ponor uspješno smo stigli u sumrak te se odlučili vratiti idući put, ali ranije. Nažalost, na tome je i ostalo pa ako netko drugi stigne prije, koordinate ulaza su $x=5554479$ $y=4927891$ $z=720$ m. Ponor se nalazi otprilike 100 - 150 m od asfaltirane ceste Srednja Gora - Udbina. Na putu do ponora otvorene su cisterne za prikupljanje vode (bunari). Sam je ulaz dimenzija 3 x 2 m, a već nakon ulaza slijedi kosina duljine oko 15 m. Što se nalazi u nastavku, otkrit će netko drugi te, nadamo se, nastaviti ove retke. Izvor Suvaju i Dabinu pećinu također smo obišli, ali nismo učinili ništa više. Na području Svrakovog Sela, na padinama brda Panos tražili smo Špilju pod Panosom (oznaka u zajedničkom katastru 01-144), ali nismo je uspjeli naći. U polju kod sela Breštane došli smo na ulaz špilje Golubnjače označene na topografskoj karti.

ŠPIJLA GOLUBNJAČA, BREŠTANE

Špilja ima jamski ulaz kroz koji se skokom od 2 m ulazi u malu dvoranu kojom završava. Dno dvorane prekriveno je životinjskim kostima. Misleći da je nacrt već izrađen, nismo ju crtali. Kasnije se pokazalo da ipak nije nacrtana tako da ostaje još jedan dug put i ponovni dolazak do ulaza za par metara nacрта.

Još jednom uz pomoć topografske karte došli smo do jame Golubnjača na području Ljubova.

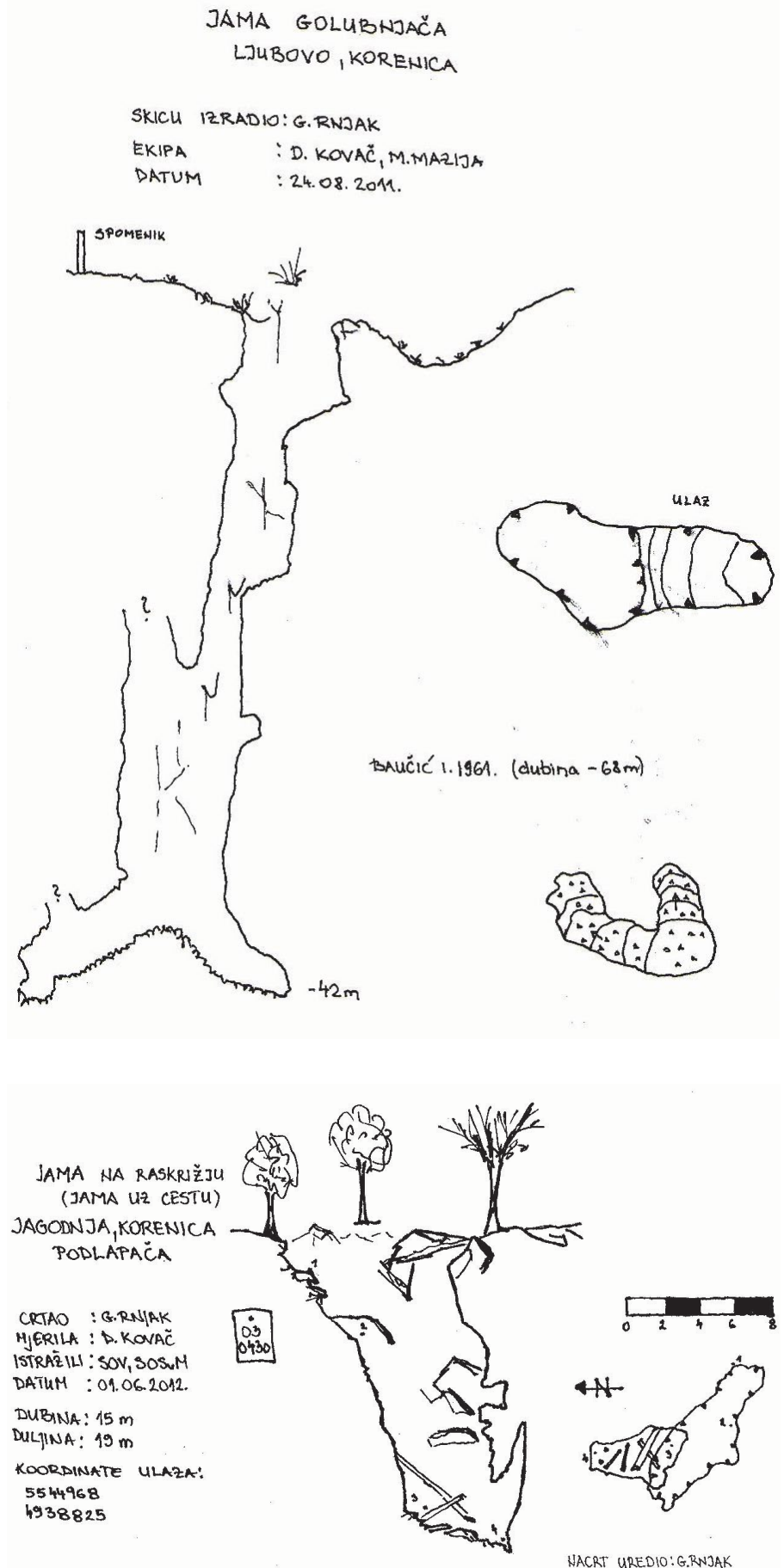
JAMA GOLUBNJAČA, LJUBOVO

Jama je označena u zajedničkom katastru brojem 01-95. Na ulazu u jamu nije postavljena pločica, ali je postavljen spomenik ljudima koji su u ratu ubačeni u nju. Kontaktirali smo ekipu iz SO Željezničar i pokušali doznati postoji li nacrt u SOŽ-ovoj arhivi. Kako takvu informaciju nismo mogli odmah dobiti, napravili smo tek skicu jame. Kasnije se pokazalo da nacrt ipak ne postoji te da bi ga trebalo izraditi. Ulaz je dimenzija 7 x 3 m. Jama ima malu policu na oko 20 m dubine te se još jednim skokom od 20 m spušta na vrh sipara koji se u obliku slova C spušta na dvije strane. Na dnu jame nalazi se karoserija ubačenog automobila i puno lampiona (svijeća). S obzirom na sve to, perspektivu za daljnje napredovanje nismo puno tražili. Prema skici koju smo izradili dubina jame je oko 42 m, a prema podatku (BAUČIĆ, 1961) dubina jame je 68 m. Do ulaza u Golubnjaču dolazi se cestom Korenica - Gospić, a kilometar nakon skretanja za Krbavicu treba skrenuti lijevo na poljski put koji vodi direktno do jame.

Naposljetku, ulazimo u Jamu uz cestu na predjelu koji se zove Staza-šuma.

JAMA UZ CESTU, PODLAPAČA, PREDIO STAZA-ŠUMA

Jama je označena na topografskoj karti, a nalazi se uz makadamski put u šumi. Put se na više dionica zatvara rampama pa treba paziti da auto ne ostane s „krive“ strane rampe. Ulaz u jamu nalazi se oko 10 m od makadama. Dimenzije ulaza su 8 x 3 m, a dubine je 15 m, bez perspektive

za daljnje napredovanje. Jama je puna stabala koja su u nju pala prilikom sječe šume. Na ulaz u jamu

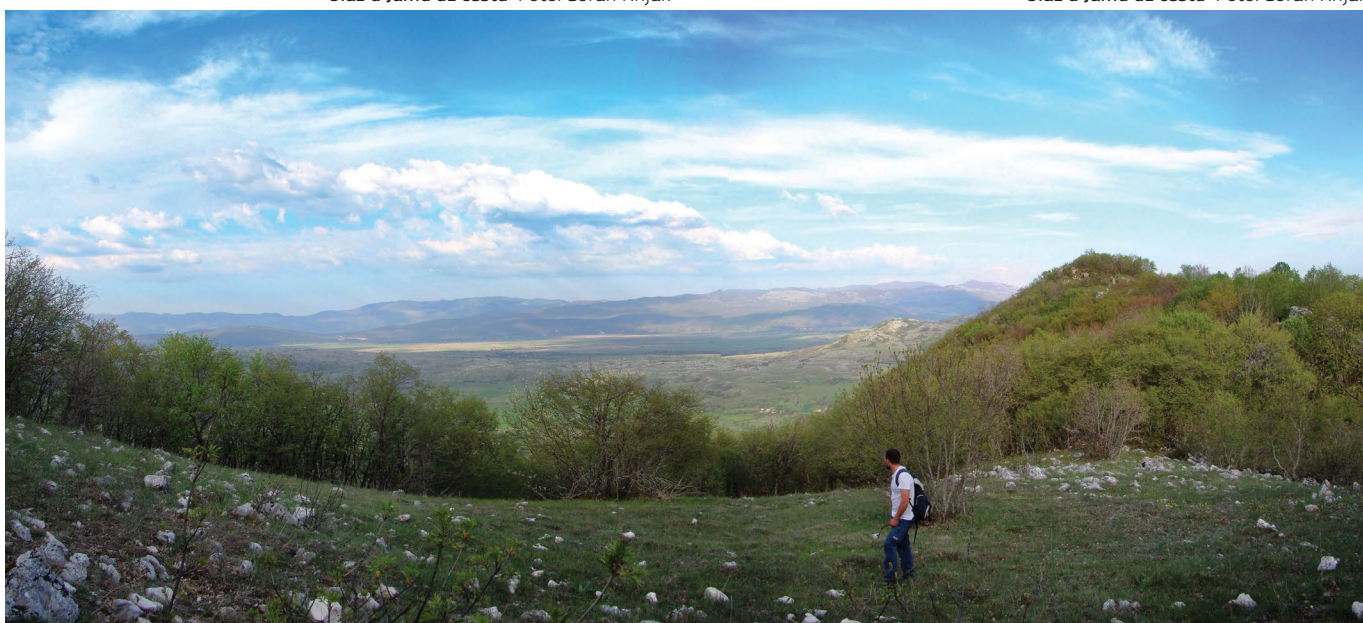
postavljena je pločica s oznakom 03-0430.

Ulaz u Jamu uz cestu Foto: Goran Rnjak

Ulaz u Jamu uz cestu Foto: Goran Rnjak

Pogled od špilje Gradine prema Podlapači Foto: Dina Kovač

LITERATURA

Malinar H. i Čepelak R. (2008): Špilje u hidrogeološkom sustavu Krbavica – Krbavsko polje, Speleolog, god.56, str.20-38, Zagreb.

Polšak A., M. Juriša, M. Šparica i A. Šimić (1977): Osnovna geološka karta SFRJ.

Božić V. (2012): Obrambene špilje Krbavskog polja, Senjski zbornik 39, str. 251-272 Senj.

BAUČIĆ I. (1961): Speleološki objekti na karti 1:50 000 Gospić 1, Elaborat Vojnoj pošti 49-

19 Beograd, 1-22+table i crteži, Zagreb.

FRANIĆ D. (1910): Zelena pećina, Plitvička jezera, Zagreb, 172.

Hirc D. (1878): U knjizi Vjekoslava Klaića: Prirodni zemljopis Hrvatske – Lončareva špilja, Zagreb, 178-179.

Hirc D. (1900): Zelena pećina, Lika i Plitvička jezera, Zagreb, 151.

Hirc D. (1905): Prirodni zemljopis Hrvatske, Zagreb, 694.

Malinar H. (1964): Zelena pećina na Krbavskom polju, Naše planine, 3-4, Zagreb, 85-86.

Malinar H. (2000): Izvješće o reko-gnosciranju špilja u Krbavskom polju – Proširenje baze podataka arheološke topografije, Zagreb.

Pražić M. (1964): Hidro-speleološki problemi na području Krbavskog polja, Naše planine, 5-6, Zagreb, 128-130.

Searching Krbavsko polje for caves

This report describes several caves in the county of Ličko-senjska near Krbavsko polje, The areas between Bunić and Šalamunić in the north and from Svračkovo selo, Mekinjar and Podlapača, to Čojluk and Srednja gora in the south, were visited on several occasions in 2011 and 2012. As a result of our research nine caves were explored, seven of which were surveyed. Jama Golubnjača kod Ljubova was not surveyed, but a rough drawing was made, while the cave of Golubnjača u Braštanama still awaits surveying. The entrances of Ponor Pećina in the polje near Srednja gora and Jama sa smećem near Brezov dol were visited, but the caves here were not explored. We were unable to locate Zvonarica Caves, near the villages of Ribić, Pavuša and Zvečaljka, and those near Srednja gora, as well as Divjakova golubnjača Cave near Gornji Mekinjar and the cave under Panos near Svračkovo selo.

Kartografski prikaz dijela istraženih i neistraženih špilja i jama u okolini Krkavskog polja